

Præsten

PRÆSTEFORENINGENS BLAD » 114. ÅRGANG

» 27. SEPTEMBER 2024

» #39

TEOLOGI

Mangler du en døbefont?

SIDE 740

AKTUELT

Stud.theol.'er i vandkanten

SIDE 730

TEOLOGI I PRAKSIS

Eksistentiel kommunikation
i fokus

SIDE 733

VARM OG LIVSKLOG BOG OM BØN

NIELS NYMANN
ERIKSEN

Bønnens
Vej

BIBELSELSKABETS
FORLAG

”At slå ind på bønnens vej er ikke en genvej til et lettere liv, det er en hjælp til at leve dagliglivet på en mere helhjertet måde.”

Bibelselskabet

INDHOLD

AKTUELT

Stud.theol.'er i vandkanten

Af Signe Ettrup Larsen

SIDE 730

TEOLOGI I PRAKSIS

Eksistentiel kommunikation - hvorfor nu det?

Af Pernille Nærvig og

Peter Brandt Baumgartner

SIDE 733

ANMELDELSE

Stuart Vyse

Overtro

(Lene Skov Opsahl)

SIDE 736

PRÆDIKENVEJLEDNING

20. søndag efter trinitatis

Af Peter Nejsum

SIDE 738

TEOLOGI

Forholdet mellem far, søn og ånd

Af Hein Heinsen

SIDE 740

DEBAT

Fra hovedstaden til udkantsdanmark

Af Henrik Bang-Møller

SIDE 744

RUBRIKKER

Uge til uge

SIDE 747

Fra sekretariatet

SIDE 748

Personalia

SIDE 748

Ledige stillinger

SIDE 748

SPØRGSMÅL OG SVAR

Spørg Præsteforeningen

SIDE 747

Forsidefoto:

Foto: Hein Heinsen

»Eksistentiel kommunikation handler om at vise, hvad kristendom og eksistens har at sige i forhold til det daglige liv, vi lever«. Læs klummen s. 733. (Billede fra en tavle på gaden i Rosenvængets Sogn)

Døbefont til salg: Billedkunstneren Hein Heinsen har ofte arbejdet med trinitetsteologi og dens sammenhæng med et grafisk udtryk. Han har en døbefont stående i sit værksted, som det er muligt for menighedsråd at erhverve sig. I en rigt illustreret artikel giver han en grundig indføring i den trinitetsteologi, som han lader komme til udtryk i en såkaldt tre-ellipse, hvis geometriske form fremstiller den mystiske sammenhæng mellem de tre personer i guddommen.

Eksistentiel kommunikation: Hvordan når man ud på gaden med det kirkelige budskab? Pernille Nærvig og Peter Brandt Baumgartner skriver klummen Teologi i praksis.

Brobygning mellem teologistudiet og folkekirken: I den første af tre artikler følger Signe Ettrup stud.theol. Andrea Larsens vej til den jyske vestkyst som led i en sommerpraktik.

Jakob Brønnum

Redaktør

Præsteforeningen

STUD.THEOL.'ER I VANDKANTEN

Flere stifter har de senere år rakt ud til de teologistuderende med tilbud, som giver indblik i livet som præst. Ikke mindst også for at tiltrække ansøgere til ledige embeder. »Præsten« har kigget nærmere på nogle af tilbuddene og den brobygning mellem studiet og folkekirken, som længe har været efterlyst. I dette nummer af »Præsten« møder vi stud.theol. Andrea Larsen, som sammen med to andre studerende har takket ja til et praktikophold på 3 uger. Et ophold med et tætpakket program, indkvartering i en tidligere tjenestebolig og en lejet bil i carporten

TEKST OG FOTO: SIGNE ETTRUP LARSEN

» Sommerpraktik som præst i vandkanten« stod der på en invitation til teologistuderende i København og Aarhus. En invitation, Andrea Larsen, stud.theol. fra

København, ikke kunne lade være at tage imod. »Når nogle arrangerer sådan et tilbud, så må man møde op«. Et ophold, hvor de studerende bliver indlogeret i Lem præstegård,

»Man skal man ikke snyde sig selv for oplevelsen med at komme i praktik« siger Andrea Larsen. »Det er rigtig godt at få indblik i, hvad præstearbejdet indebærer«

som p.t. er ubeboet. Den ligger lige overfor kirken. Det giver de studerende mulighed for også at opleve, hvordan det er at bo i en tjenestebolig. Bil er stillet til rådighed til hver af de studerende, så de kan komme rundt.

De tre uger skal nok gå hurtigt, for der er planlagt et tætpakket program med besøg hos bedemand, uddannelseskonsulent, biskop, provst, sogneudflugt, besøg på hospice og rundtur i provstiet. Der er også programmat besøg hos præster, hvor de studerende er med til samtaler, lørdagsdåb, plejehjems- og aftengudstjeneste. I programmet indgår desuden, at der er mulighed for at være med til at lave prædiken og holde andagter.

» De to præster står i spidsen for dette tilbud og stiller sig til rådighed for samtaler om arbejdet. Det er guld værd for teologistuderende at høre om alt det praktiske, der hænger sammen med præstearbejde

Og det er rigtig godt at møde præster som Sofie Skamris Pedersen og Thomas Frydendal Nielsen, fortæller Andrea. De to præster står i spidsen for dette tilbud og stiller sig til rådighed for samtaler om arbejdet. Det er guld værd for teologistuderende at høre om alt det praktiske, der hænger sammen med præstearbejdet.

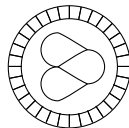
Den pastorale teologi

Universitetsteologi og pastoralteologi er to meget forskellige ting, konstaterer Andrea. »Det relationelle i præstearbejdet lærer vi ikke noget om på universitet. I prædikenarbejdet kan man trække på det, som man lærer på universitetet. Det kan man ikke, når man sidder i strikkeklubben og skal spørge ind til hverdagen. Der skal man vise åbenhed og være omstillingsparat«. Derfor har de tre uger i vandkanten været en kærkommen mulighed for at kigge ind i hverdagen i et præsteliv.

»Vi var med til tre gudstjenester. To højmesse og en plejehjemsgudstjeneste. Vi var liturger på to af gudstjenesterne og prædikanter på en. Det var virkelig spændende. Vi holdt prædikenværksted, lidt i stil med Præstefor-

FAKTA

- ▶ Sommerpraktik i Salling er et tilbud, som sognepræsterne Sofie Skamris Pedersen og Thomas Frydendal Nielsen har taget initiativ til. Det er finansieret af provstiet. Udover leje af biler og logi, dækning af rejseudgifter til og fra Lem, får de studerende et tilskud på 100 kroner om dagen til kost.
- ▶ Der er i flere stifter en lang række tilbud til de teologistuderende.
- ▶ På Præst.dk kan du få et overblik over de mange forskellige tilbud, der er til studerende.
- ▶ Har denne artikel givet dig mod på at arbejde med brobygning og etablere kontakt til de studerende, kan du kontakte din biskop og/eller provst og drøfte muligheder, ligesom du kan kontakte projektleder Bettina Franch for at sparre om mulighederne.

eningens prædikenværksted«. En mulighed for at få tips og tricks, men især var det positivt at opleve den ærlighed, som præsterne havde om deres arbejde. Det var i forhold til at skrive prædiken, men også i forhold til præstearbejdet generelt. De var ærlige om, at man som præst på landet kan opleve, at man er langt væk. Man kan komme til et sted, hvor forgængerens traditioner og vaner hænger tungt over sognet. De fortalte også ærligt om, at man er præsten 24/7, ikke alene når man står på prædikestolen, men også når man »

Andrea Larsen glæder sig over brobygning, men opfordrer stifterne til også at række ud til de studerende med en mere direkte kontakt. Det kan være en stud.theol., som fortæller om praktikopholdet eller en præst, der kommer ind på studiet og fortæller om, hvilke tilbud man har i stiftet/provstiet

køber ind og henter børn. Men omvendt er livet som præst på landet også et godt liv. Som sognepræst Sofie Skamris Pedersen siger: »Der sker noget magisk, når man forlader byen og slår sig ned på landet. Her vender vi os mod hinanden og bliver et fællesskab. I byerne er man vant til, at der er arrangementer og aktiviteter; her skaber vi selv tingene«.

Sofie Skamris' ærlighed har heller ikke afskrækket Andrea, tværtimod. Hun vil gerne opleve kontinuiteten i at kende folk i sognet og være en del af det fællesskab. For hende er det derfor nærliggende at søge embede på landet frem for i en by. »Jeg vil gerne nærheden«. Derfor er det også vigtigt, at der er en

tjenestebolig. »Jeg vil gerne bo midt i det hele, og helt lavpraktisk er det alt andet lige noget nemmere at flytte til en tjenestebolig end selv at skulle finde et sted at bo; men det handler også om embedssyn«.

Mere nærkontakt efterlyses, når folkekirken bygger bro

»Det kan opleves hult at høre om præstemangel, når man læser teologi. Der mærker vi ikke så megen interesse for de studerende. Derfor er det positivt, at folkekirken er blevet langt bedre til at invitere de studerende ud. Den brobygning skal man fortsætte med«, understreger Andrea. Som det er nu, bliver stifternes tilbud ofte offentliggjort med Facebook-opslag og lignende. Det er godt, men ikke godt nok. Hun opfordrer til, at man lokalt i stifterne og provstierne prioriterer også at komme i kontakt med de studerende. Det er bedre, at man kommer ud og møder de studerende. De skal præsenteres for tilbuddene og have mulighed for at stille spørgsmål. Det er ikke nok at sende en artikel. Det er bedre, at en studerende, som har været i praktik, fortæller om sit ophold, eller nogle præster kommer ind og inviterer til praktikophold. Det vil være langt mere motiverende, end at der i et opslag står, at man kan ringe til den og den og høre mere.

» Det er vigtigt, at vi som studerende hører den gode historie om præstearbejdet og flere bliver interesseret i at blive præster. Mange kender ikke facetterne i præstearbejdet

Andrea kan kun anbefale, at man som teologistuderende holder øje med praktiktilbud og tager imod. »Det er vigtigt, at vi som studerende hører den gode historie om præstearbejdet, og flere bliver interesseret i at blive præster. Mange kender ikke facetterne i præstearbejdet«.

Det gælder også dem, som ikke har tænkt sig at gå præstevejen. »Man skal ikke snyde sig selv for oplevelsen ved at komme i praktik« siger Andrea. »Det er rigtig godt at få indblik i, hvad præstearbejdet indebærer, så man ved, hvad man vælger fra«. ❧

Eksistentiel kommunikation – hvorfor nu det?

Pernille Nærvig,
uddannelseskonsulent i
Helsingør Stift og sognepræst
i Snesere-Everdrup Pastorat

Peter Brandt Baumgartner,
Kommunikationsmedarbejder
i Glostrup Provsti og
Brøndbyøster Sogn

**»Hvis vi ønsker at få den gruppe der ikke kommer så ofte i kirken mere i tale, er der to veje at gå: Vi kan reklamere yderligere for arrangementer i kirken og invitere dem til at komme. Eller vi kan arbejde med det, som vi kalder den eksistentielle kommunikation.«
Pernille Nærvig og Peter Brandt Baumgartner skriver om teologi i praksis**

Indledning

En forholdsvis lille del af den danske befolkning går regelmæssigt i kirke. Og de

» Eksistentiel kommunikation handler om at vise, hvad kristendom og eksistens har at sige i forhold til det daglige liv, vi lever

har stor glæde af kirkens forkyndelse og formidling, når den inviterer. Andre - det er også en lille del af befolkningen -

kommer ikke i kirken som et aktivt valg. Men langt størstedelen af den danske befolkning (77%) har kontakt til folkekirken i løbet af et år (tal fra FUVs undersøgelse: »Religiøsitet og forholdet til folkekirken«).

Hvis vi ønsker at få den gruppe mere i tale og være med til at vise, hvordan den kristne livsstydning har relevans for vores liv, er der to veje at gå: Vi kan reklamere yderligere for arrangementer i kirken og invitere dem til at komme. Eller vi kan arbejde med det, som vi kalder den eksistentielle kommunikation: En kommunikation, der lever i sig selv udenfor kirkens rum.

I denne artikel vil vi se på, hvad den eksistentielle kommunikation er, og vi vil pege kort på, hvordan den kan gribes an, hvis man vil arbejde med den lokalt.

Eksistentiel kommunikation

Eksistentiel kommunikation handler om at vise, hvad kristendom og eksistens har at sige i forhold til det daglige liv, vi lever. Den eksistentielle kommunikation er nemlig en slags forkyndelse, der er rykket ud af kirkens rum - og hvor vi forkynder på de andres og på samtidens præmisser og ikke i første omgang ud fra vores egen dogmatiske eller kirkelige »

En kirke kan tale ind i spørgsmålet om tidens travlhed, som Lutherkirken på Østerbro i København gør det. Her var der sat et skilt foran kirken med ordene: »Måske du bliver rig, hvis du sætter farten op Måske dit liv bliver endnu rigere, hvis du sætter farten ned«. Billedet viser et andet af kirken (mange) tankevækkende eksempler på eksistentiel kommunikation

forståelse. Den eksistentielle kommunikation bliver således en form for dialog mellem kirken og det menneske, der kommunikerer til, fordi formen grund-

» Her var der sat et skilt foran kirken med ordene: 'Måske du bliver rig, hvis du sætter farten op ... Måske dit liv, bliver endnu rigere, hvis du sætter farten ned'

læggende er mere lyttende. Og det kræver både et kontroltab fra kirkens side og et lyttende øre til, hvad der sker i samfundet og i mennesket.

Den eksistentielle kommunikation tematiserer de grundlæggende ting i livet som eksempelvis angst, kærlighed, utilstrækkelighed og ensomhed. Det er ting, som mennesker kender til fra egen livserfaring uafhængigt af kirkeligt tilhørsforhold. Og det kræver ikke bibelkundskab eller kendskab til Grundtvigs salmer.

En kirke kan tale ind i spørgsmålet om tidens travlhed, som Lutherkirken på Østerbro i København gør det. Her var der sat et skilt foran kirken med ordene: »Måske du bliver rig, hvis du sætter farten op Måske dit liv bliver endnu rigere, hvis du sætter farten ned«.

Eller hvis man som sognepræst skriver et læserbrev om, hvordan perfektionskultur skader. Vi tematiserer de grundvilkår, som alle kender til, i et åbent og formidrende sprog.

» Det gælder først om at få talt om, hvad eksistentiel kommunikation er i jeres område. Kirken skal ud på 'torvet' og tale om det, som mennesker taler om der

Formålet er ikke at få mennesker ind i kirkens rum til gudstjenester eller højmesser. Formålet er at give mulighed for andre livstydninger, perspektivere med det kristne budskab og at vise, at det er relevant uden indforståede (lidt uforståelige) kirkeord. Der er dog stor sandsynlighed for, at den eksistentielle kommunikation åbner nysgerrigheden overfor kirkens budskab og dermed skaber grobund for, at mennesker bevæger sig ind i kirkerummet.

Hvordan gør vi?

Hvordan gør man så med de ressourcer, der er til rådighed? Det kræver ikke en særlig strategi, og det kræver ikke en kommunikationsmedarbejder. Det kræver derimod, at man prøver mindre tiltag af og ikke lader sig stoppe, fordi det virker uoverskueligt.

1. Det gælder først om at få talt om, *hvad* eksistentiel kommunikation er i jeres område. Kirken skal ud på »torvet« og tale om det, som mennesker taler om dér. Dernæst skal der laves en plan for, hvad man vil gøre.

Hvilke af tidens temaer kunne være spændende at tale ind i? Skal det være perfektionismekulturen, hvor I vil fortælle, at mennesker ikke er lavet til at være perfekte, men er fejlbarlige - og at det er den egentlige befrielse? Skal det være travlheden, hvor I vil fortælle, at der findes ste-

der i verden, som står for ro og væren? Det kunne være kirkerummet, skoven eller stranden - det vigtige er ikke nødvendigvis stedet, men derimod, at vi får italesat den eksistentielle rodløshed, som travlheden kan skabe.

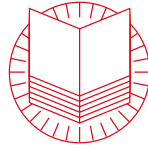
Vi skal finde ud af, hvor vi som kirke har nogle vinkler og en opmærksomhed at byde ind med i aktuelle spørgsmål.

2. *Hvem* er målgruppen for jeres tiltag? Det kan være de unge eller børnefamilierne, eller det kan være de midaldrende eller de ældre, som emnet berører. Kommunikér ud fra præmissen: Man skal ramme få for at ramme mange. Tænk ikke målgruppen så bred, at kommunikationen forsvinder i almen ligeegyldighed.
3. *Hvordan og hvor* skal der sættes ind? Tænk på, hvor målgruppen kan se jeres kommunikation. Skal det være ved et kort læserbrev i lokalavisen? Skal det være på Facebook? Skal det være med et banner foran kirken?

Det behøver ikke være lange artikler på hjemmesiden - det kan være små sætninger. Og det behøver ikke være præsten, der står for det: Gartneren kan også lave et opslag på Facebook om roen på kirkegården. En fra menighedsrådet kan også få blik for et lokalt emne og enten selv eller sammen med præsten eller en anden, skrive et læserbrev eller lave en kort tekst til udhængsskabet.

Kort sagt: Det behøver ikke være en uoverstigelig opgave at lave eksistentiel kommunikation lokalt. Vil I have mere inspiration, kan »På vej mod en undrende folkekirke« af Peter Brandt Baumgartner anbefales.

God arbejdslyst! ☺

En forstyrrende, nysgerrig ånd

Anmeldt af
Lene Skov Opsahl,
Stege-Nyord

Overtro

Stuart Vyse

Forord ved Hans Jørgen
Lundager Jensen
Forlaget Univers
180 sider, kr. 169,00

- Psykologisk funderet introduktion til overtroen
- Komprimeret historisk gennemgang

MIN MAND PÅSTÅR AT have mødt et spøgelse. Dvs. spøgelseset sneg sig ind på ham og læste hans noder, mens han stod og spillede saxofon i en kirke. Men da han vendte sig om for at finde ud af,

» I 2013 fik Den norske Kirke sit eget ritual for at drive onde ånder ud fra hjem søgte huse. Det bruges af norske biskopper og præster

hvem der læste ham over skulderen, var der ingen. Organisten, som han øvede sammen med, mærkede også tilstedeværelsen af en tredje i kirkerummet. De spurgte efterfølgende graveren ved

kirken, om det spøger der. Det kunne graveren bekræfte. Der er et drilagtigt og frækt spøgelse, som jævnligt smider koralbogen og salmebøgerne ned på gulvet. Min mand er »rationalist«, selvom han er musiker. Han er oprindeligt uddannet ingeniør. Videnskab burde ikke være forenelig med troen på overnaturlige hændelser. Men han siger, at han forholder sig åbent - ikke mindst efter, han så tydeligt mener at have mærket tilstedeværelsen af en forstyrrende, nysgerrig ånd.

Jeg har som præst arbejdet nogle år i Norge. Jeg oplevede bl.a., at lederen af kommunens plejehjem havde brug for præstelig støtte, da nogle af de ansatte mente, at det spøjte på plejehjemmet på en lidt ubehagelig måde. Ligesom et bestemt hus i en af mine tre bygder havde ry for at være hjem søgt og forfulgt af uheld. I 2013 fik Den norske Kirke sit eget ritual for at drive onde ånder ud fra hjem søgte huse. Det bruges af norske biskopper og præster.

Fra tid til anden har jeg mødt mennesker, som har ønsket at høre min mening om overtro eller diverse usandsynlige oplevelser, de har haft. Det er at betragte som sjælesorg, mener jeg. Vi hører også om dæmonuddrivelser i Det nye Testamente, hvorfor det er relevant for præster med åbenhed overfor og en form for stillingtagen til overnaturlige fænome-

ner. Det kunne være en grund til at anskaffe sig denne bog for at erhverve sig mere viden.

Overtroens kirkehistorie

»Overtro« handler om overtroens historie fra antikken til nutiden. Den er også delvis en kirkehistorie på området, som omhandler udryddelsen af tempelridderne, heksejagt og den katolske kirkes fokus på at afværge kætteri. Det er en komprimeret historisk gennemgang, som illustrerer tidens ændringer af, hvad der er blevet betragtet som overtro. Det store skifte kom med oplysningstiden og udviklingen af videnskab, som betød adskillelse af fornuft og ufornuft. Alligevel er overtro stadig udbredt.

Forfatteren dykker også ned i nogle af de almindelige nutidige overtroiske forestillinger og forsøger at belyse psykologien bag. Stuart Vyse er netop psykolog og har en videnskabelig tilgang til emnet. Med reference til andre psykologers studier peger han på, at overtro er en kontrolmekanisme. Den har en psykologisk

effekt og kan være stress- og angstdæmpende. Frygt er en stor motivation for overtro. Der er ingen beviser for, at det har en årsagssammenhæng med noget i den naturlige verden.

» Forfatteren dykker også ned i nogle af de almindelige nutidige overtroiske forestillinger og forsøger at belyse psykologien bag

Den engelske udgave fra 2019 har titlen »Superstition. A Very Short Introduction«. Og det er en kort introduktion til emnet. Hvor spændende det end er, er der ingen omtale af varslere og overnaturlige væsener. Man må supplere med en almanak og andre gennemgange af spændende overtro, hvis man vil vide mere. Bogens afsluttende budskab er klart. Det er blandt andet, *at det meste af tiden er overtro helt fint. Den forårsager kun lille skade, og den kan give en velkommen psykologisk effekt.* Jeg ved ikke, om jeg skal sige det til min mand. ☺

»Fra tid til anden har jeg mødt mennesker, som har ønsket at høre min mening om overtro eller diverse usandsynlige oplevelser, de har haft. Det er at betragte som sjælesorg, mener jeg. Vi hører også om dæmonuddrivelses i Det nye Testamente«. (Fra et katolsk »compendium af djævle og dæmoner«)

20. søndag efter trinitatis

Matt. 21,28-44 /
Vingårdslignelser

Peter Nejsum,
sognepræst ved
Brønshøj Kirke

» Hvad skal der til for at snuble over denne sten? Og hvad skal der til for at blive knust af den?

SALMER

- 729 Nu falmer skoven trindt om land
- 598 O Gud, du ved og kender
- 352 Herrens kirke er på jord
- 492 Guds igenfødte, ny-levende sjæle
- 666 Den grund, hvorpå jeg bygger
- 7 Herre Gud! Dit dyre navn og ære

To lignelser, der begge handler om at arbejde i en vingård. Og at arbejde i »Herrens vingård« er altså ikke reserveret til at betyde frivilligt arbejde i en menighed eller på missionsmarken, men er et billede på livet som

» Det er det indre, der tæller, ikke de ydre identitetsmarkører. Det er frugterne, det kommer an på, ikke etnicitet

sådan. At dyrke druer er en arbejdskrævende proces, der, når arbejdet lykkes, bliver til vin – på Jesus' tid både et ba-

sifødemiddel og noget, der kan give en berusende glæde og livsoverskud. Det er begge dele, der er på spil.

Her er tre idéer til en prædiken:

Fortrydelse

Hvis man tager udgangspunkt i den første lignelse, kan man tale om vigtigheden af at fortryde sit nej: To brødre sendes på arbejde i deres fars vingård. Den ene siger JA, men dukker aldrig op, mens den anden siger NEJ, men fortryder og tager alligevel derud. JA og NEJ siger de, men ingen af dem kommer til at begynde med ud at arbejde i vingården. Når den ene alligevel kommer derud, er det, fordi han fortryder sit Nej.

Det er ikke mærkeligt, at man siger JA og aldrig får tingene gjort. Det er heller ikke sært, at man siger NEJ. Fordi man har sine principper, sine rimelige indvendinger, sine andre gøremål, sin mangelighed, sin smålighed, eller hvad grund der nu er til ens Nej. Nej, det mærkelige er, at det faktisk sker, at man fortryder sit Nej. At man på uforklarlig vis overvældes af en trang til at gøre det, man et eller andet sted hele tiden har vidst var det rigtige. At man er gået og har smækket med døren og alligevel vender om og kommer tilbage. At man opgiver sine princip-

per, der pludselig fremstår ligegyldige og smålige og ufrugtbare i forhold til det andet menneske og det fælles liv. At man tager telefonen og ringer til den far, man ellers i vrede havde afskrevet.

Evangeliet handler at fortryde sit NEJ. Det er ikke noget, jeg kan beslutte mig for. Det eneste, jeg kan gøre, er at høre, at jeg ikke behøver være bange for at gøre det. Kristus er med mig i den sårbarhed, der altid følger med. Så fortryd endelig! Som Paulus siger det i epistlen, så fortryd der Gud ikke sine nådegaver.

Kvæstes eller knuses?

Hvis man tør, ville det være på sin plads at tage livtag med Jesus' afsluttende ord, efter han har citeret Sl 118 om den sten, bygmestrene kasserede, mensom blev hovedhjørnesten: »Og den, der falder over denne sten, bliver kvæstet, men den, som stenen falder på, vil den knuse«. Det er naturligvis ulogisk, at hovedhjørnestenen, som må formodes at sidde fast og sikre bygningen dens stabilitet, nu ses som en løsgående sten, som man både kan falde over og få i hovedet; men lad det ligge. Hvis ordene ikke blot skal gælde Jesus' modstandere og udløse skadefryd, men man derimod skal tage den småtruede tone alvorligt, må man spørge:

Hvad skal der til for at snuble over denne sten? Og hvad skal der til for at blive knust af den? Er det, hvis man gør noget andet i sit liv til hovedhjørnesten? Egen fromhed, moralske overlegenhed, selvoptagethed, kontroltrang, eller hvad det kan være? At man vil have alt til at handle om en selv, akkurat som de vingårdsarbejdere, der kun tænker på at berige sig selv? Vores sprog afslører det, når man sætter *selv* foran noget: Det er godt at være god, men ikke selvgod. Godt at være retfærdig, men ikke selvretfærdig, fed, men ikke selvfed, glad, men ikke selvglad, osv. Det er det selviske, der skal knuses - for at noget nyt kan komme til.

At være henvist til at tage imod, og ikke andet end det, er en central pointe i kristendom i luthersk aftagning. Men

der er også en snublesten, der vil noget. Tænk på, hvor svært det kan være at bede andre om hjælp. Ikke at kunne gøre sig fortjent til noget, ikke at kunne tage æren for noget, men som en anden tigger at måtte stå der med hånden fremme, huer os ikke. Det er den stolthed og forfængelighed, der knuses af ham »hovedhjørnestenen«, som giver os lov til at være mennesker og ikke andet end det.

Etnicitet og kristendom

Den anden lignelse - om de uduelige vingårdsforpagtere - kan også være udgangspunkt for en prædiken om forholdet mellem kristendom og danskhed. Den afgørende pointe i den lignelse, der ellers er tungt udstyret med frelseshistoriske udfald mod alle dem, der har forkastet Guds sendebud - den ene mere brutalt end den anden er så vidt jeg kan se opgøret med forholdet mellem etnicitet og religion og den (falske) sikkerhed, det giver. »Guds rige skal tages fra jer og gives til et folk, som bærer dets frugter«, siger Jesus. Det er et opgør, Paulus senere fører igennem: Det afhænger ikke af lovgerninger, som man bærer som identitetsmarkører, men om tro på Kristus. Eller med Jesus' ord: at bære frugt.

»Er det næsen eller munden?« spørger Grundtvig retorisk i »Folkeligt skal alt nu være« (HS 83), når han skal indkredse, hvad det vil sige at høre til et folk. Nej, selvfølgelig ikke: »Til et folk de alle høre / som sig regne selv dertil / har for modersmålet øre, / har for fædrelandet ild«. Det er det indre, der tæller, ikke de ydre identitetsmarkører. Det er frugterne, det kommer an på, ikke etnicitet. Det gælder også, når det handler om at være Kristus-troende eller ej: Er kristendommen blevet vane? Går man mest op i de ydre tegn, der tjener til at vise, hvem der hører til, og hvem der ikke hører til, om man kender koderne eller ikke gør, danser om juletræ og spiser flæskesvær?

Jesus er ude efter den falske sikkerhed, der følger med at føle sig på det rigtige hold, blot fordi man er af en særlig afstamning. ❧

Forholdet mellem far, søn og ånd

Hein Heinsen

professor ved kunstakademiet
1980-89

Billedkunstneren Hein Heinsen har ofte beskæftiget sig med teologiens essens, bl.a i sin bog »Trinitetsmaskinen« (Gyldendal 2010). Her beskriver han i en kunstnerisk udformet artikel de teologiske overvejelser bag sin seneste døbefont. Der er blot en hage ved det hele: Døbefonten står hjemme i baghaven. Og så er dét, at Hein beder Præsteforeningens blad spørge præsterne: Der skulle vel ikke være nogen, der står og mangler en døbefont?

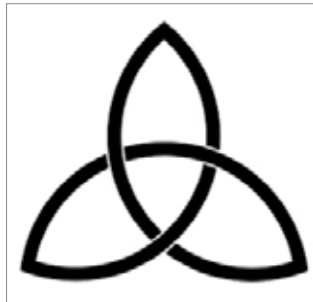
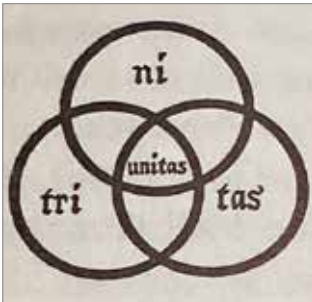
Tre-ellipsen og trosbendelserne

Meget teologi er teksters fortolkning af andre tekster. I sakramenterne, i dåben og nadveren møder teksten og ordene virkeligheden. I dåben møder kroppen vandet. I dåben forholder ordene *fader, søn og ånd* sig til vandet i døbefonten. Fonten kan let udtrykke far, søn og ånds enhed: Oftest som et enkelt fad eller en skål. I granitdøbefonte er det et dybt hugget kar.

Homousien, væsensenheden, udtrykker, at faderen er af samme væsen som søn og helligånd.

Væsenenheden afbildes let i tre cirkler, der skærer hinanden. Cirklerne er lige store. Og danner et fælles felt i midten.

»De tre buestykker for Far og Søn og ånd mødes på samme måde. De mødes i tre punkter som danner en ligesidet trekant«

Min døbefont i Havnelev kirke på Stevns

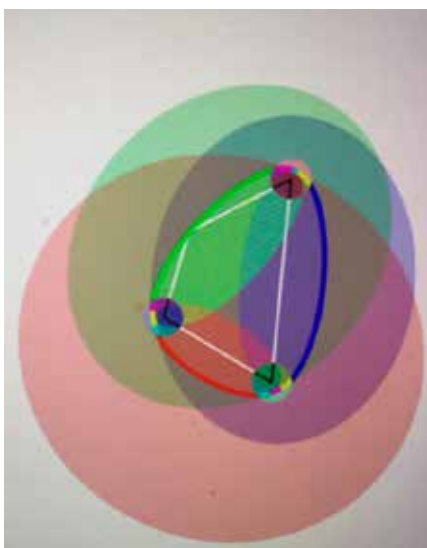
Dette felt betegner far, søn og ånds enhed, »unitas«, mens cirkelbuerne tri-ni-tas udenfor viser far, søn og ånds forskellighed. Men cirkelstykkerne er ikke forskellige. De er ens.

De tre buestykker for far og søn og ånd mødes på samme måde. De mødes i tre punkter, som danner en ligesidet trekant.

Tre-ellipsen er ganske anderledes.

Oprindeligt i 2021 slog jeg søm i et bræt og tegnede med en blyant og en løkke i sejlgarn en kreds, ganske som om jeg ville tegne en cirkel med eet søm og en løkke eller en ellipse med to søm og en løkke. >>

»Figuren som kom frem, var en kurve med tre afrundede hjørner. Kurverne viste sig at være tre ulige store ellipser som 'mødtes' i hjørnerne«

Figuren, som kom frem, var en kurve med tre afrundede hjørner. Kurverne viste sig at være tre ulige store ellipser, som »mødtes« i hjørnerne.

Det viser sig, at ser man matematisk på forløbet i tre-ellipsens hjørner, er forløbet nok kontinuert. Ganske som cirkel og ellipse, men ikke rigtig sammenhængende, idet kurven ikke er »glat«. Det vil sige, at den ikke kan differentieres, at tangenten vipper i to punkter i hvert hjørne («The triellipses have a tangent at all point except when they pass by the vertices (hjørnerne) af the triangle»). Tangenten vipper, som om den er i tvivl om, hvilken ellipse den tilhører. Med andre ord: man kan ikke bestemme hældningen af tangenten i 6 enkelte punkter i de 3 hjørner. Man kan ikke differentiere.

Det viser sig at ser man matematisk på forløbet i Treellipsens hjørner er forløbet nok kontinuert. Ganske som cirkel og ellipse, men ikke rigtig sammenhængende, idet kurven ikke er »glat«

Døbefonten, der kan erhverves ved henvendelse til forfatteren

Jeg ser tre-ellipsen som mere i overensstemmelse med forholdet mellem far, søn og ånd, som det fremtræder i Det nye Testamente. Et eksempel: »Jeg og Faderen er ét«, Johs 10,30, siger Jesus, men han siger også, »Min Gud, min Gud, hvorfor

har du forladt mig?« (Matt 27,46, Mark 15,34).

Viser de 2 vers en bevægelse mellem faderens og sønnens væsen? En overgang i Guds væsen, som er usikker, tøver i tiden, ganske som tangenterne i tre-ellipsen.

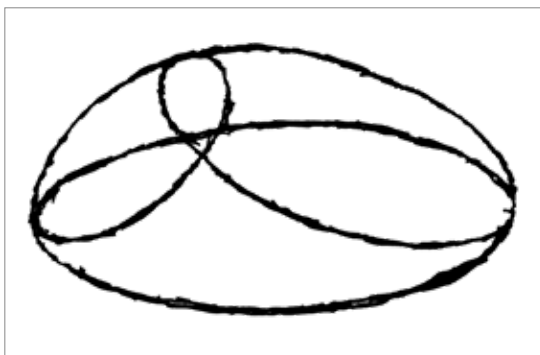
Lektor i teologi ved KU Johanne Stubbe Teglbjærg Kristensen skriver i et efterord til min bog »Trinitetsmaskinen«:

»Denne form for oprindelig bevægelse kunne illustreres som en kiasme, der ligger ned og udvikles til et kredsløb, hvis ... enderne lukkes. Så ville vi have den immanente trinitet i den ene ende og den økonomiske i den anden. Punktet i midten ville være enheden af kors og opstandelse.

Den vandrette kiasme kunne også suppleres til en blomst, hvis den tilføjedes en lodret kiasme som udtryk for den sammenhæng, som kiasmen selv er et forsøg på at udtrykke.

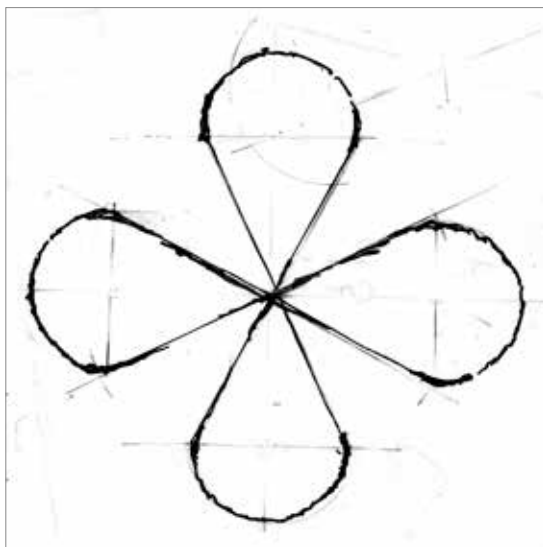
En af fordelene ved at fremstille triniteten således er, at *forestillingen lader sig nuancere og udvide*. Det er som en blomst, der folder sig ud. Der skal ikke vælges mellem én vej frem eller den totale stilstand og ødelæggelse. Der er veje i mange retninger og identitet netop i denne konkrete mangfoldighed. Dette er for så vidt ikke engang selv en decideret vej frem, men højst en åbning.

Eller det er - med ord lånt fra Merleau-Ponty - *en lille lysning midt i trinitetens prægnante og porøse væsen*«.

Tre-ellipsen. Unitas, og fader, søn og ånd med ukendt relation til hinanden

Kiasmen og blomsten

Murakamis multi-ellipse

Dr. theol Carsten Pallesen skriver følgende i en replik til mig om tre-ellipsen:

»I en novelle »Fløden« fra samlingen *Første person ental* (2021) af den japanske forfatter Murakami spiller multi-ellipsen en nøglerolle, endda i en kvasireligiøs kontekst. »En cirkel med mange centrummer«, som er et paradoks for forstanden og netop derved en produktiv figur for tanken, ånden. »En cirkel med mange centrummer, men ingen omkreds«. Sådan en »kunne jeg ikke forestille mig«, siger fortælleren, »jeg tror ikke, jeg har lært om en sådan cirkel i matematik«. Den gamle mand svarer: »Brug din fantasi. Vrid hjernen og forestil dig den. ... Hvis du anstrenger dig, til du sveder blod, vil du begynde at forstå, hvad det handler om ... Det, der virkelig betyder noget her i livet, vil altid være svært at få fat på ... men hvis du bruger en masse tid og virkelig gør dig umage og til sidst opnår det, du drømmer om, så bliver det fløden i dit liv« (s. 33), s. 32-37. Denne sekvens kunne være værd at overveje sammen med dine figurer«. ☸

FRA HOVEDSTADEN TIL UDKANTSDANMARK

Erindringsglimt. Der er mange ansøgere til præsteembeder i de store byer, men færre til embederne på landet. Det har fået Henrik Bang-Møller til at tænke tilbage på de øjeblikke, da han tog det store skridt at blive præst i udkantsdanmark

Henrik Bang-Møller,
sognepræst på snart 25. år
i udkantsdanmark

I lidt under ti lange år boede jeg i København, mens jeg studerede. Fra 1991 til 2000.

Med en annonce i Berlingske Tidende fandt jeg lynhurtigt et sted at bo. Angiveligt, fordi det hos indfødte københavnere tæller markant opad, hvis man som ung kommer fra Jylland. Og det gjorde jeg, for jeg boede i Hanstholm dengang.

En ældre enke, med mange år som udlandsdanser bag sig, anviste mig et stort værelse bagerst i sin store herskabslejlighed på Kastelsvej på Østerbro. Skråt overfor lå både den spanske og ikke mindst den engelske ambassade. Kvarteret var roligt, selvom mit vindue ud mod baggården opfangede mange besynderlige og uartikulerede lyde fra andre lejligheder. Især om aftenen og om natten i weekenderne.

Så mødte jeg min hustru på 27. år og flyttede ud til Urbanplanen på Amager på den ene side af Amager Fælledvej, hvor Danmarks Radio på den anden side i dag har beslaglagt det grønne område, som vi dengang færdedes meget i, og som gav os en kortvarig fornemmelse af at

befinde os i midt den vilde natur. Siden kom som nævnt både DR og letbanen samt et utal af nybyggerier til, så vi i dag næsten ikke kan genkende stedet.

På bagsiden af Bella Centret

Min løberute strakte sig endda helt om bag den vidtstrakte natur, som på det tidspunkt befandt sig på »bagsiden« af Bella Centret, og som ad skiftevis asfalterede og grusbelagte cykelstier bragte en helt ud til Kongelunden og Dragør. Tog man ruten under Sjællandsbroen, var der ydermere mulighed for at trække vejret dybt ned i lungerne - når man altså først havde passeret den ildelugtende skraldeplads, som Københavns kommune havde placeret til venstre for cykelstien, lige inden man når under broen.

» Tog man ruten under Sjællandsbroen, var der ydermere mulighed for at trække vejret dybt ned i lungerne

Jeg har altid været glad for at færdes i naturen, og det nærmer sig klaustrofobi, hvis der går for lang tid, før jeg kommer derud.

Efter vores tid på Amager flyttede vi til en rummelig lejlighed på Dag Hammarskjølds Allé på Østerbro, ikke langt fra den amerikanske

»Så mødte jeg min hustru på 27. år og flyttede ud til Urbanplanen på Amager på den ene side af Amager Fælledvej ... men byen, larmen og den til tider kvælende bilos vakte på ny en længsel efter ren natur for både øjet og de øvrige sanser«

ske ambassade. Den lejlighed havde jeg fået adgang til, fordi jeg havde siddet i bestyrelsen for KFUM & K i Store Kannikestræde, hvor jeg også først fik et godt øje til min kone.

Men inden læseren gør sig alt for eksotiske forestillinger om udsigten fra vores lejlighed, skal jeg i respekt for sandheden gøre opmærksom på, at den lå i en baggård! I begge ender af lejligheden var der udsigt til en uinspirerende baggårdsvæg.

Men herregud, jeg var der jo også for at studere og ikke for at blive adspredt af udsigten til den kirkegård, som symbolsk lagde sig imellem henholdsvis den russiske, amerikanske og engelske ambassade, og som lejerne i forhuset havde udsigt til fra deres meget større vinduer.

Og læst fik jeg. Det var sikkert i dén forbindelse, jeg for alvor blev nærsynet?

En længsel

Med tiden begyndte atter uroen langsomt at indfinde sig, og byen, larmen og den til tider kvælende bilos vakte på ny en længsel efter

ren natur for både øjet og de øvrige sanser. Tænk sig: jeg tog mig i flere gange pludseligt at opdage, det var blevet forår - eller efterår! Helt eventyrligt var det derfor, når min elskværdige svoger hentede os i sin bil og kørte gennem det vidunderlige sjællandske landskab ned til Haslev, hvor han stadig bor med min søster. Sikke en åbenbaring!

Til sidst havde jeg fået nok.

Mit speciale var blevet udskrevet som prisopgave af min vejleder, så måske lå der en akademisk karriere og ventede på mig? Prisopgaven skulle afleveres den 15. januar, og min kone skulle minsandten nedkomme med vores første barn ultimo samme måned, så jeg tænkte ved mig selv, at nu ville jeg videre. Underforstået: væk fra storbyen og ud i de åbne vidder, den uspolerede natur og den friske luft. Og være præst.

Mit speciale blev antaget, men modtog ikke nogen pris. Min ældste datter blev født, jeg afsluttede kandidateksamen og gik på pastoralseminariet om efteråret. Og mens jeg gik dér, blev stillingen som sogne- >>

præst i Skagen slået op i Præsteforeningens Blad. Dén søgte jeg samtidig med en stilling i Nørre Nissum; selvom jyderne på mit hold skælmede med, at jeg gik på rovdrift i »de-

» Og mens jeg gik dér, blev stillingen som sognepræst i Skagen slået op i Præsteforeningens Blad. Dén søgte jeg samtidig med en stilling i Nørre Nissum; selvom jyderne på mit hold skælmede med, at jeg gik på rovdrift i 'deres' stillinger

res« stillinger. Der gik ikke lang tid, så var jeg ansat som sognepræst i Skagen og glædede mig til at komme langt væk fra storbyen og ud i den fantastiske og særegne natur omkring Skagen.

Nogle dage efter vi var ankommet i vores præstebolig, tog jeg min Nokia 3310 med ud på Grenen, mens solen var på vej ned under horisonten, og det blæste en pelikan, som det ofte er tilfældet heroppe. Jeg ringede til min far og spurgte ham, hvor han troede, jeg befandt mig nu? Derpå holdt jeg mobilen ud mod de to have, der på Grenens spids uafsladeligt klasker mod hinanden.

Min far var en skarpsindig lytter, så han gættede på, jeg stod på Grenens spids, og så, mens han fortsatte med at lytte, lagde jeg telefonen til munden og lovpriste det store hav og den åbne himmel i begejstrede toner, mens jeg demonstrativt indåndede mængder af frisk luft.

Så selvom jeg ikke er hverken født eller opvokset i Skagen, så følte jeg alligevel, jeg var kommet et sted hen, hvor jeg hører til. Ulig mange teologiske kandidater i øvrigt, som af besynderlige årsager foretrækker de store byer. ☹

Korrektion(er)

Sanserne og demens

Desværre havde der indsneget sig to fejl i artiklen om sognepræst Bodil Olesen og materialer til gudstjenester med demensramte (Præsten 2024/37). Dels stod der på forsiden »Kirke for demente«. Redaktøren er blevet grundig belært om, at det er no go: »Det hedder ikke 'Kirke for demente.' Man må ALDRIG sige dement om en person, der har en demensdiagnose. For det er ikke hele mennesket, men kun dele af hjernen, der er ramt. Det er en grundregel hos alle, der arbejder med demensramte mennesker. Vi ser på et menneske, der har demens, ikke på en dement«.

Desuden var der til overmål faldet et ikke ud af en billedtekst. Der skulle have stået »sanserne bliver ikke demente«.

Upræcist referat

Elmo Due skriver: »I min artikel om dåben (Præsten 2024/36) fremgår det ikke klart, at oversættelsen af Mk. 10,14 i den autoriserede bibel fra 1992 ikke bare er upræcis, som jeg skriver det, men helt fejlagtig, idet denne oversættelse forveksler det demonstrative pronomen 'houtos', det vil sige 'denne' med 'toioutân', gen. plur. af det korrellative som er det sammenlignende pronomen 'toioutos', der betyder 'en sådan'. Oversætterne af den autoriserede udgivelse af Bibelen 1992 og dermed det autoriserede dåbsritual har altså forvekslet to forskellige græske pronominer. Dette giver en helt anden betydning. Gudsri- get tilhører således ikke alene de spæde børn, men alle dem, der over for Gud er stillet lige som disse spæde«.

Vi beklager fejlene. Red.

HVORDAN HONORERES EFTERUDDANNELSE

En specialuddannelse fra FUV udløser kvalifikationstillæg i nogle stifter, mens den ikke gør det i andre stifter. Det er træls og ikke rimeligt i forhold til præsters lønudvikling. Hvad er Præsteforeningens holdning, og hvad forsøger foreningen at gøre ved det?

Det fremgår af lønpolitikken, som Præsteforeningen har aftalt med Kirkeministeriet, at selvom den konkrete løndannelse sker under hensyntagen til de enkelte stifters prioriteringer og indsatsområder, skal løndannelsen på tværs af stifter ske på en måde, som understøtter folkekirkens samlede virke såvel i sogne, pastorater, provstier, stifter som på landsplan. Det skal derfor tilstræbes, at løndannelsen ikke modvirker præsters mobilitet hen over stiftsgrænserne.

Præsteforeningen samler vores dygtige forhandlere til møder før, under og efter forhandlingerne. Det gør vi for at udveksle erfaringer, dele viden og få gode input, som lønforhandlerne kan tage med, når de forhandler løn.

Med venlig hilsen Sekretariatet

På hjemmesiden ligger andre spørgsmål og svar

Rubrikken erstatter ikke konkret juridisk rådgivning. Har du spørgsmål, anbefaler vi, at du kontakter sekretariatet. Alle spørgsmål og svar fra »Præsten« er samlet på hjemmesiden.

Præsteforeningen

UGE TIL UGE

SAVE-THE-DATE

6. marts 2025 kl. 16.30-21.30

National konference om landsbykirkens fremtidige rolle og brug

Velkomst v. Mads Davidsen, biskop over Fyens Stift.

Konferencen vil byde på

- oplæg fra forskere, politikere og praktikere
- ny viden og praksisnære fortællinger
- debat, inspiration og netværk
- workshops

Talere

Kim Aas, kirkeordfører, soc.dem.

Anton Pihl, formand for Landsforeningen af Menighedsråd

Pernille Vigsø Bagge, formand for Præsteforeningen
Tyge Mortensen, fremtidsforsker
Maj Bjerre Dalsgaard, arkitekt og forsker ph.d.
m.fl.

Arrangører

Landsbyhøjskolen, Folkekirkens Uddannelses- og
Videnscenter, Kirken på Landet i Fyens Stift, Lands-
foreningen af Menighedsråd

Sted

Midtfyns Gymnasium, Ringe

Nærmere praktiske detaljer, program og tilmelding
følger i september, og vil yderligere kunne findes på
www.kirkenpaalandet.dk

SEKRETARIAT

PERSONALIA

AFSKED

Helle Christiansen

sp. (oa) i Frederikssund Pastorat i Helsingør Stift er
afskediget med pension efter ansøgning fra den 31.
december 2024.

Peter Gjelstrup

sp. (kbf) i Blåvandshuk Pastorat i Ribe Stift er afskediget
med pension efter ansøgning fra den 31. december
2024.

Ninni Lodahl Gjessing

sp. i Lindholm Pastorat i Aalborg Stift er afskediget
med pension efter ansøgning fra den 30. november
2024.

UDNÆVNELSER

Louise Boldt Ekelund

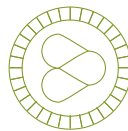
sp. (oa) i Brøndbyøster Pastorat i Helsingør Stift er
ansat som sp. smst. fra den 1. november 2024.

Karen Holm Agersnap

sp. (oa) i Mårslet Pastorat i Aarhus Stift er ansat som
sp. (kbf) smst. fra den 1. oktober 2024.

Jana Becker

er tillige ansat som sp. (oa) (50%) i Skødstrup Pastorat
i Aarhus Stift fra den 1. oktober 2024.

LEDIGE STILLINGER

Det fulde opslag på disse stillinger, kan ses på Jobportalen på www.praesteforening.dk

Sognepræst i Aabenraa Pastorat

GENOPSLAG

Stillingen som tjenestemandsansat sognepræst i Aabenraa Pastorat,
Aabenraa Provsti er ledig til besættelse den 1. februar 2025.

Til stillingen er knyttet en forpligtelse som kirkebogsfører og begravelsesmyndighed.

Stillingen er en fuldtidsstilling.

Som ny sognepræst får du et introduktionsforløb, hvor du får en mentor, der guider dig igennem i den første tid i embedet og sætter dig nærmere ind i de forskellige arbejdsopgaver, der er for en præst.

På Præsteforeningens jobportal, www.praesteforening.dk, kan du se meget mere og læse hele stillingsopslaget samt embedsbeskrivelsen fra menighedsrådet.

Udløber den 21. oktober 2024.

Stilhed Resonans
Sang

Mere **tryghed** til dig og din familie

Som medlem af Præsteforeningen har du mulighed for at købe forsikringer, **tilpasset dine behov**, hos Tryg

Gode grunde til at vælge Tryg

- fordelagtige priser på forsikringer
- hurtig hjælp når du får en skade
- adgang til Tryg Plus fordele

Læs mere om dine muligheder under medlemsfordele på praesteforening.dk, eller ring til Tryg på tlf. 70 33 25 25.

Scan koden og få et tilbud

saragrabow.dk

FOLKEKIRKENS
MELLEMKIRKELIGE RÅD

Indsamling og bøn for kristne i Israel og Palæstina 6. oktober

Folkekirkens mellemkirkelige Råd opfordrer folkekirkens menigheder til indsamling og forbøn for fred i Israel og Palæstina ved gudstjenesten 19. søndag efter Trinitatis – 6. oktober.

Den 7. oktober er det et år siden, at krigen mellem Israel og Hamas brød ud med megen lidelse og blodsudgydelse til følge.

Indsamlingen foregår via MobilePay 151848.

Læs mere om baggrunden for indsamlingen og find forslag til forbøn på vores hjemmeside www.interchurch.dk

Indsamlingen går til det diakonale arbejde i den lutherske kirke i Jerusalem i form af assistance til lokale familier, sjælesorg, maduddeling og fællesskabsaktiviteter.

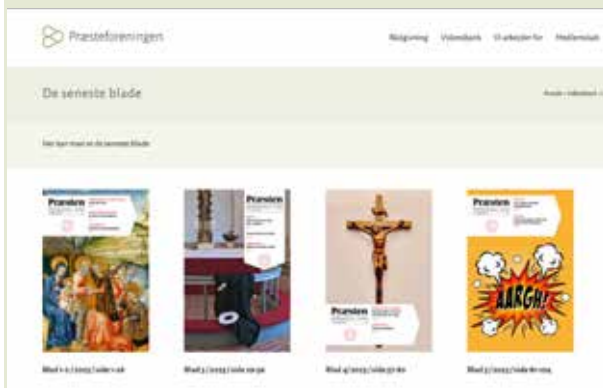
Kontakt os på interchurch@interchurch.dk

VIDSTE DU, AT »PRÆSTEN« ER TILGÆNGELIG FREDAG MORGEN PÅ FORENINGENS HJEMMESIDE?

Vil du være med til at støtte den grønne dagsorden og spare på papiret, så skriv til d dp@praesteforening.dk og afmeld den fysiske levering af bladet.

I stedet kan du læse »Præsten« på din tablet, hvor og hvornår du vil.

Du vil modtage en mail hver fredag med link til bladet.

KOLOFON

Den danske Præsteforening, Rosenvængets Alle 16, 2100 København Ø. Tlf. 35 26 05 55. Tlf. tid 10.00-15.00. Mail: d dp@praesteforening.dk Formand: Sognepræst Pernille Vigsø Bagge, Sjøtøften 30, Vormstrup, 9670 Løgstør. Tlf. 23 35 20 44. Ansvarsh. red.: Pastor Jakob Brønnum, Rosenvængets Alle 16, 2100 København Ø. Tlf. 53 60 84 96 • Artikler, debatindlæg og arrangementsmeddelelser (uge til uge) e-mailles som vedhæftet fil til redaktøren: red@praesteforening.dk • Deadline: Fredag 2 uger før udgivelsen • NB: Anmelderbøger sendes til Præsteforeningens Blad, Strandbygaard, Trykkerivej 2, 6900 Skjern • Annonceindrykning: Direkte til Den danske Præsteforening • Du skal selv kontakte Præsteforeningen, når du flytter – vi får ikke besked fra postvæsenet eller folkeregisteret • Hjemmeside: www.praesteforening.dk • Tryk: Strandbygaard, 6900 Skjern. ISSN 2596-822X • Kontrolleret oplag: 3.404 eksemplarer i perioden 2022-2023.